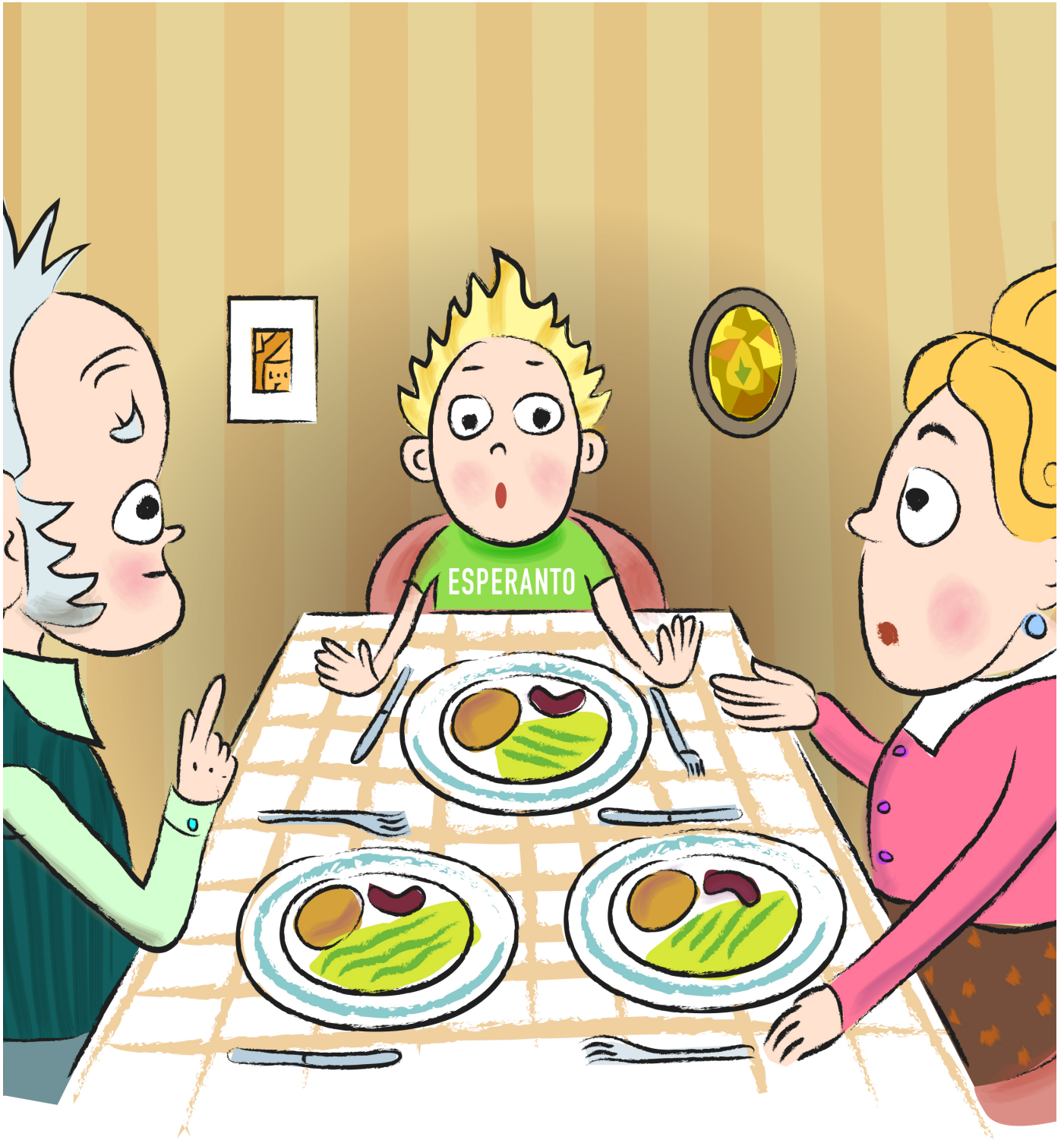

Oppijakso 2

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tätä hanketta rahoitetaan Euroopan komission tuella. Tämä julkaisu heijastaa vain tekijän näkökulmaa, joten komissio ei voi olla vastuussa mistään täällä julkaistun tiedon käytöstä.

<https://lernu.net/instruado?lang=fi>

Koko sisältö, jos ei ole jossain erikseen ilmoitettu toisin, kuuluu *lernu.net*:lle ja on julkaistu *Krea Komunaĵo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda* luvalla (Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen Julkinen Lisenssi).

Adjektiivit

Kaikilla adjektiiveilla on päätte **-a**:

bela	= kaunis
granda frato	= iso veli, isovelj
malgranda fratino	= pieni sisko, pikkusisko

Akkusatiivi

Esperantossa on vain kaksi sijaa, nominatiivi ja akkusatiivi. Akkusatiivi muodostetaan päätteellä **-n**. Sitä käytetään osoittamaan transitiivisen verbin objektia (henkilöitä tai esineitä, joita verbi koskee):

Kiun mi vidas?	= Kenet minä näen?
Mi vidas amikon.	= Minä näen ystävän.

Älä käytä akkusatiivia verbin **esti** kanssa.

Adjektiivit ovat yhteensopivia substantiivien kanssa sijassa ja luvussa ja saavat samat päätteet **-j** ja **-n**:

Vi estas bona amiko.	= Sinä olet hyvä ystävä.
Vi estas bonaj amikoj.	= Te olette hyviä ystäviä.
Vi havas bonan amikon.	= Sinulla on hyvä ystävä. Teillä on hyvä ystävä.
Vi havas bonajn amikojn.	= Sinulla on hyviä ystäviä. Teillä on hyviä ystäviä.

Muut sijat, joita on monissa kansallisissa kielissä muodostetaan esperantossa prepositioilla:

Mi iras al vi.	= Minä menen sinun luoksesi.
Mi iras kun vi.	= Minä kuljen sinun kanssasi.
La teksto de la libro estas bona.	= Kirjan teksti on hyvä.

Verbit

Verbin infinitiivillä on pääte **-i**.

labori = tehdä työtä

Nyky aika (preesens) saa päätteän **-as**:

mi laboras = minä teen työtä

ni laboras = me teemme työtä

vi laboras = sinä teet työtä

ili laboras = he tekevät työtä

li/ŝi/ĝi laboras = hän tekee työtä

Mennyt aika (imperfekti) saa päätteän **-is**:

mi laboris = minä tein työtä

ni laboris = me teimme työtä

vi laboris = sinä teit työtä

ili laboris = he tekivät työtä

li/ŝi/ĝi laboris = hän teki työtä

Tuleva aika (futuuri) saa päätteän **-os**:

mi laboros = Minä työskentelen

ni laboros = me työskentelemme

vi laboros = Sinä työskentelet

ili laboros = he työskentelevät

li/ŝi/ĝi laboros = hän työskentelee

ke

Subjunktio **-ke** tarkoittaa "että" ja sillä aloitetaan alisteiset sivulauseet:

Vi vidas ke mi manĝas. = Sinä näet, että minä syön.

Li diras ke li iros. = Hän sanoo, että hän menee.

mal-

Etuliite **mal-** muuttaa sanan merkitystä vastakkaiseksi:

bona = hyvä

malbona = paha

granda = suuri

malgranda = pieni

bela = kaunis

malbela = ruma

ge-

Etuliite **ge-** osoittaa molempia sukupuolia, mies- ja naispuolista, yhdessä:

gefratoj = sisarukset

gepatroj = vanhemmat

Kohteliaisuusilmauksia

bonvolu = ole hyvä

dankon = kiitos

saluton = hei, tervehdys

Sanajärjestys

Lauseen tavallinen sanajärjestys on seuraava: subjekti-predikaatti-objekti. Kuitenkin akkusatiivin käyttö (pääte **-n** mahdollistaa sanajärjestyksen muutoksen tyylillisistä tai käytännöllisistä syistä:

Mi legas libron. = Minä luen kirjaa.

Libron mi legas. = Minä luen kirjaa.

Kio / kion

kio = mikä, mitä

Kio estas tio? = Mikä tuo on?

Kio estas sur la tablo? = Mikä on pöydällä?

Jos vastauksessa johonkin kysymykseen odotetaan sanaa akkusatiivissa, lisätään kysymyssanaan **kio** pääte **-n**:

Kion vi faras? = Mitä sinä teet?

Kion ŝi diris? = Mitä hän sanoi?

Sananmuodostus

Sanojen (sanajuurien) yhdistäminen mahdollistaa uusien sanojen, joilla on uusia merkityksiä, muodostamisen. Yhteen sanajuureen lisätään toinen sanajuuri ja loppuksi vielä tarvittava kieliopillinen päätte:

bon-ven-o = bonveno

trink-mon-0 = juomaraha, tippi

Jos tuollainen yhdistelmä on vaikea ääntää, on mahdollista lisätä päätte-o edeltävään sanaan:

lern-o-libr-o = oppikirja

▼ **Blokki 5** (istunto 9-10)

Oppitavoitteet

- toista ja käytä edellisen oppitunnin sanoja
- käytä uusia sanoja
- tutustu akkusatiivin päätteeseen **-N** ja sen käyttöön
- Huomaa, että adjektiivit saavat päätteen **-A**
- tunnista etuliitteen **GE-** käyttö

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen

Valmistautuminen

- Ääniä **1, 2**
- Kopioita **M1**:sta
- Harjoitus **M2**
- Harjoitus **M3**
- Kopioita **M4**:sta
- Kopioita **M5**:sta
- Harjoitus **M6**

Uudet sanat

havi = omistaa, omata

nomo = nimi

juna = nuori

bela = kaunis

veni = tulla

al = luokse, luo, kohti, -lle

hejmo = koti

bonvolu = ole hyvä

Opintosuunnitelma

15 min

Jaa **M1** ja kuunnelkaa Äänite **1**. Lukekaa ja kääntäkää teksti yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he pääsevät tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa kääntämisessä.

Siten oppilaat lukevat tekstin monta kertaa, muistavat sanat ja oppivat kieliopin päätteet **-O, -J, -AS** ja jälkiliitteen **-IST-**

He oppivat myös akkusatiivin päätteet **-N** ja päätteet **-A**, joka osoittaa adjektiivit

Näytä akkusatiivin päätteet **-N** ja puhu lyhyesti sen merkityksestä.

5 min

Jaa käännošarjoitus **M11**. Pyydä oppilaita kääntämään lauseet esperantoksi.

Selitä lyhyesti, miten kieliopillisia päätteitä lisätään esperanton sanoihin: **bela, belaj, belajn, domo, domoj, domojn**.

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min

Jaa käännošarjoitus **M3**. Pyydä oppilaita kääntämään akkusatiivin sisältämät lauseet äidinkielelleen.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

10 min

Jaa laulu **M4**. Kääntäkää laulu yhdessä ja laulakaa se 2-3 kertaa.

10 min

Tauko

10 min

Jaa keskustelu **M5**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min

Jaa käännošarjoitus **M6**. Pyydä oppilaita kääntämään sanat **eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori** äidinkielelleen.

Anna kotitehtävät

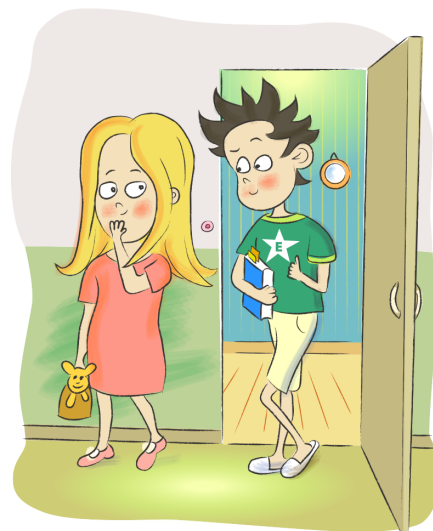
La amikino de Marko (1-a parto)

Marko havas amikino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj.

Ana venis al la hejmo de Marko.

– Bonvolu eniri, amikino.

– Saluton, Marko. Kion vi faras?

M2 Käännösharjoitus

Käännä kansallisesta kielestä esperantoon

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

M3 Käännösharjoitus

Käännä seuraavat lauseet, joissa on akkusatiivi, omalle kielellesi.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

M4 Laulu

Mi sidas

Mi sidas kaj mi skribas,

en mia lernoĉambro,

Saluton, geamikoj!

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Mi havas lernolibrojn

sur mia skribotablo.

Mi sportas kaj laboras.

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Sävelmä: [YouTube](#)

M5 Keskustelu

- Petro** Kio estas via nomo?
- Maja** Mia nomo estas Maja. Kiu estas vi?
- Petro** Mi estas Petro. Ĉu vi havas lernolibron de nova lingvo?
- Maja** Jes. Kaj vi?
- Petro** Ne. Kion vi faras en la lernoĉambro?
- Maja** Mi lernas kaj sidas.
- Petro** Ĉu vi estas mia amikino?
- Maja** Jes, mi estas via amikino kaj vi estas mia amiko.

M6 Käännösharjoitus

Käännä omalle kielellesi.

eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori

M7 Kotitehtävä

Käännä lauseet omalle kielellesi. Tarkkaile akkusatiivia.

Mi havas tablon.

Vi havas instruiston.

Ŝi lernas Esperanton.

Li skribas lernolibron.

Mi salutas instruistinon.

Keksi ja kirjoita viisi lausetta esperantoksi.

▼ **Blokki 6** (istunto 11-12)

Oppitavoitteet

- tunnista modaaliset verbit **VOLI** ja **ŜATI**
- käytä adjektiiveja yhdessä akkusatiivin kanssa eri yhdistelmissä (**bonaj – bonan, bonajn – bonan**)
- tunnista ja käytä menneen ajan jälkiliitettä **-IS**
- tunnista jälkiliite **-I**

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, tietokoneita opiskelijoille (tai käytä vaihtoehtoista harjoitusta), pallo

Valmistautuminen

- Ääniä **3, 4**
- Kopioita **M8**:sta
- Kopioita **M9**:sta
- Kopioita **M10**:sta
- Värillisiä sanakortteja **M11**

Uudet sanat

legi = lukea

mono = raha

sed = mutta

diri = sanoa

voli = haluta

romano = romaani

kun = kanssa

demandi = kysyä

ŝati = pitää jostakin

kia = minkälainen

nur = vain

facila = helppo

bona = hyvä

nova = uusi

trinki = juoda

granda = suuri

kafo = kahvi

tre = kolme

paroli = puhua

-IS = verbin imperfekti

domo = talo

-I = verbin infinitiivi

Opintosuunnitelma

15 min

Jaa **M8** ja kuunnelkaa Äänite **3**. Lukekaa ja kääntäkää teksti yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he pääsevät tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa kääntämisessä.

Pyydä oppilaita tunnistamaan jälkiliitteen **-IS** toiminta. Vertaa sitä nykyajan jälkiliitteeseen **-AS**. Näytä jälkiliitteen **-I** toiminta. Selitä lyhyesti modaalisten verbien **voli** ja **ŝati** toiminta ja näytä niiden käyttöä yhdessä muiden verbien kanssa.

5 min

Pelatkaa sanapallopeleä sanojen oppimiseksi ja kertaamiseksi. Pyydä oppilaita muodostamaan ympyrä. Heitä pallo yhdelle oppilaalle ja sano kansallisella kielellä sana, jonka oppilaat ovat jo oppineet esperantoksi. Oppilas, jolla on pallo kääntää sanan esperantoksi. Sen jälkeen hän voi heittää pallon toiselle oppilaalle ja sanoa sanan, jonka tämä kääntää esperantoksi jne. Jos oppilas ei osaa oikeaa sanaa, opettaja sanoo toisen sanan kunnes oppilas vastaa oikein. Sen jälkeen hän voi heittää pallon edelleen.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min

Jaa keskustelu **M9**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min

Laulakaa yhdessä laulu **M4**.

10 min

Tauko

10 min

Jaa käännošharjoitus **M10**. Pyydä oppilaita kääntämään akkusatiivin sisältämät lauseet äidinkielelleen.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

10 min

Harjoitelkaa yhdessä kysymyksiä ja vastauksia. Tee kysymyksiä, jotka sisältävät akkusatiivin. Oppilaat vastaavat.

Mahdollisia kysymyksiä:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

20 min

Pelatkaa peliä värillisillä sanakorteilla 4:ssä kuoressa. Muodosta kolmen hengen ryhmiä ja anna joka ryhmälle joukon kuoria, joissa on **M11**. Pyydä ryhmiä yhdessä muodostamaan lauseita, joissa on 4 sanaa. Sanojen tulee olla tässä järjestyksessä:

- Sanoja punaisessa kuoressa
- Sanoja vihreässä kuoressa
- Sanoja sinisessä kuoressa
- Sanoja keltaisessa kuoressa

Sanoja tulee valita kuorista sattumanvaraisesti. Tarkoitus on saada selville, millä lauseilla on merkitystä ja kirjoittaa ne vihkoon. Voit järjestää kilpailun; ryhmä, joka muodostaa ja kääntää eniten lauseita, voittaa. He saavat niin paljon pisteitä, kuinka monta merkityksellistä lausetta he muodostivat.

Värillisiä sanakortteja 4:ssä kuoressa:

- Punaisia sanoja: **mi, vi, li, ši, ni**
- Vihreitä sanoja **demandas, salutas**
- Sinisiä sanoja: **çu**
- Keltaisia sanoja: **vin, min, šin, lin, nin**

Esimerkkejä tuollaisista lauseista:

Çu mi demandas vin? Çu mi demandas šin? Çu vi salutas šin? Çu li salutas šin?

Oppilaat kääntävät lauseita kielelleen.

Anna kotitehtävät

La amikino de Marko (2. parto)

A Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.

B Ĉu vi havas bonan libron?

A Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

M9 Keskustelu

Petro Kiuj geamikoj venis al vi?

Ana Maria kaj Ivo venis kaj nun ili sidas en mia ĉambro.

Petro Kion diris viaj gepatroj?

Ana Ili volis paroli kun miaj geamikoj kaj faris demandojn al ili.

Petro Ho!

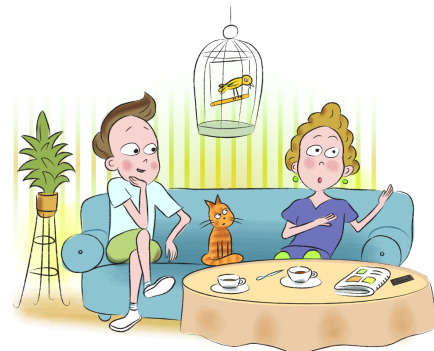
Ana Miaj geamikoj trinkis kafon kaj ni parolis pri bonaj libroj kiujn ni legis.

Petro Kiujn librojn ili ŝatas legi?

Ana Romanojn.

Petro Ankaŭ mi volas havi geamikojn kiuj ŝatas legi bonajn librojn.

Ana Miaj geamikoj Maria kaj Ivo estas ankaŭ viaj geamikoj.

M10 Käännösharjoitus

Käännä seuraavat lauseet, joissa on akkusatiivi, omalle kielellesi.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

mi

vi

li

ŝi

ni

demandas

salutas

ĉu

vin

min

sin

lin

nin

M12 Kotitehtävä

Täydennä lauseet pronomineilla **mi, vi, li, ši, ni** ja niiden akkusatiivimuodoilla **lin, šin, min, nin, vin** ja kirjoita uudet vastakohtaiset lauseet.

_____ salutas _____.

Malo: _____ .

_____ demandas _____.

Malo: _____ .

_____ havas _____.

Malo: _____ .

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käänä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 7** (istunto 13-14)

Oppitavoitteet

- käytä ja toista edellisten blokkien kielioppia ja sanoja
- vahvista heidän akkusatiivin ja modaalisten verbien ymmärtämistä.
- käsitelkää kysymyksiä akkusatiivista ja modaalista verbeistä

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, pallo

Valmistautuminen

- Ääniä **1, 3, 4**
- Kopioita **M13**:sta
- Tietokone(ita)

Opintosuunnitelma

15 min Jaa laulu **M14**. Kääntäkää laulu yhdessä ja laulakaa se 2-3 kertaa.

Tämä laulu antaa mahdollisuuden käsitellä akkusatiivin ja modaalisten verbien toimintaa ja sijaintia. Kannusta oppilaita kysymään ja selitä mikä tahansa kysymys.

5 min Pelatkaa sanapallopelejä sanojen oppimiseksi ja kertaamiseksi. Pyydä oppilaita muodostamaan ympyrä. Heitä pallo yhdelle oppilaalle ja sano kansallisella kielellä sana, jonka oppilaat ovat jo oppineet esperantoksi. Oppilas, jolla on pallo kääntää sanan esperantoksi. Sen jälkeen hän voi heittää pallon toiselle oppilaalle ja sanoa sanan, jonka tämä kääntää esperantoksi jne. Jos oppilas ei osaa oikeaa sanaa, opettaja sanoo toisen sanan kunnes oppilas vastaa oikein. Sen jälkeen hän voi heittää pallon edelleen.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min Palaa keskusteluun **M9** edellisessä blokissa. Pyydä oppilaita lukemaan ja kääntämään se uudelleen ja jaa heidät pareiksi. Jokainen pari esittää keskustelun kääntämättä sitä.

10 min Tauko

10 min Jaa harjoitus **M14** modaalisten verbien **voli, ŝati** ja akkusatiivin harjoitteluun. Pyydä oppilaita muodostamaan pareja ja kysymään toisiltaan kysymyksiä ja vastaamaan.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

10 min Harjoitelkaa kysymyksiä ja vastauksia yhdessä. Tee kysymyksiä, jotka sisältävät akkusatiivin. Oppilaat vastaavat.

Mahdollisia kysymyksiä:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

10 min Kuunnelkaa yhdessä Äänite **1** ja Äänite **3**. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he ovat päässeet tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta tällä kertaa kääntämättä.

10 min Laulakaa yhdessä kaikki laulut edellisiltä oppitunneilta.

Anna kotitehtävät

Mi ŝatas

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun geamikoj,

Jes! jes! (koruso)

En mia hejmo,

Tre! tre! (koruso)

En lernoĉambro

Jes! jes! (koruso)

Kaj en hotelo

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun la gepatroj

Ĉu????? (koruso)

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

Sävelmä: sovitettu ranskalaisesta laulusta Jaakko kulta

M14 Harjoitus

Lue kysymykset alta ja kysy vierustoveriltasi. Kuuntele vierustoverisi vastaukset. Vaihtakaa sitten vuoroa.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

M15 Kotitehtävä

Aseta sanat oikeaan järjestykseen. Tarkkaile infinitiiviä.

Maria trinki kafon šatas.

matematikon Petro lerni volas.

trinki Ği lakton šatas.

volas Li instruistinon saluti.

Peter kaj šatas Roberto sporti.

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 8** (istunto 15-16)

Oppitavoitteet

- kerta sanoja ja opi uusia sanoja
- tunnista uusi modaalinen verbi **POVI**
- tunnista ja käytä sanaa **KE** yhdistämään sivulauseita
- muodosta sanoja etuliitteillä **MAL-** ja **GE-**

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, tietokoneita opiskelijoille (tai käytä vaihtoehtoista harjoitusta), pallo, morfeemeja

Valmistautuminen

- Ääniä **5, 6**
- Kopioita **M16**:sta
- Kopioita **M17**:sta
- Tulosta ja leikkaa morfeemeja **M18** tai anna lapsille tehtäväksi tunnilla

Uudet sanat

frato = veli

rigardi = katsoa

jen = tässä

okulo = silmä

ankoraũ = vielä

ke = että

varma = lämmin

ami = rakastaa

iri = mennä

se = jos

kuiri = valmistaa ruokaa

tempo = aika

dankon = kiitos

manĝi = syödä

povi = voida

MAL- = vastakohta

ankaũ = myös

Opintosuunnitelma

20 min

Jaa **M16** ja kuunnelkaa Äänite **5**. Lukekaa ja kääntäkää teksti yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudelleen. Kun he pääsevät tekstin loppuun, he aloittavat uudelleen, mutta kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa kääntämisessä.

Käsitelkää uudet kielioppiasiat: **povi**, **ke**, **mal-** ja **ge-**. Keskustelkaa lyhyesti modaalisista verbeistä. Huomatkaa, että modaaliset verbit voivat liittyä infinitiivissä oleviin verbeihin.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min

Harjoitelkaa modaalisia verbejä **povi**, **voli** ja **ŝati**; esitä alla olevat kysymykset ja oppilaat vastaavat. Auta heitä tarvittaessa käänöksessä.

Kion Petro volas demandi? Ĉu Ana devas paroli kun Petro? Se Ana ne volas diri kiun ŝi amas, ĉu Petro povas demandi ŝin? Kiun aŭton vi ŝatas havi? Kiu devas lerni novan lingvon? Kion vi ŝatas havi? Kiu volas paroli facilan lingvon? Ĉu Ana volas diri kiun ŝi amas? Kiun libron vi ŝatas legi?

Kun kiu vi povas sidi? Al kiu vi povas doni vian monon? De kiu venis via libro? Kian kafon vi ŝatas trinki? Kiajn librojn vi povas legi?

5 min

Pelatkaa sanapallopeiliä sanojen oppimiseksi ja kertaamiseksi. Pyydä oppilaita muodostamaan ympyrä. Heitä pallo yhdelle oppilaalle ja sano kansallisella kielellä sana, jonka oppilaat ovat jo oppineet esperantoksi. Oppilas, jolla on pallo kääntää sanan esperantoksi. Sen jälkeen hän voi heittää pallon toiselle oppilaalle ja sanoa sanan, jonka tämä kääntää esperantoksi jne. Jos oppilas ei osaa oikeaa sanaa, opettaja sanoo toisen sanan kunnes oppilas vastaa oikein. Sen jälkeen hän voi heittää pallon edelleen.

5 min

Tauko

15 min

Jaa keskustelu **M17**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min

Laulakaa yhdessä laulu **M13**.

5 min

Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min

Pelatkaa sananmuodostuspeliä. Jaa kortit, joissa on morfeemit **M18** ja (**amik**, **ge**, **mal**, **o**, **j**, **patr**, **instru**, **ist**, **facil**, **a**, **lingv**, **lernant**) ja selitä pelin säännöt. Oppilaiden pitää yhdistää morfeemit ja ottaa selvää, millä sanoilla on merkitystä. Sen jälkeen he kääntävät sanat kielelleen.

Oppilaat muodostavat tämän kaltaisia sanoja:

malamiko, **malamikinoj**, **gemalamikoj**, **gepatroj**, **patrinoj**, **instruistoj**, **malfacilaj**, **gelingvistoj**, **malbelaj**, **gelernantoj**

5 min

Pelatkaa akkusatiivipeliä: **Kion vi havas?**

Päätä, kuka oppilas aloittaa pelin ja anna hänelle pallo. Kysy sitten: "Kion vi havas?" Oppilas vastaa: "Mi havas pilkon." Tuo oppilas valitsee sen jälkeen jonkun toisen ja kysyy: "Kion vi havas?" Toinen ottaa pallon ja vastaa: "Mi havas pilkon.". Sen jälkeen hän kysyy kolmannelta oppilaalta: "Kion mi havas? Kion vi havas?" Vastauksien pitää aina olla: "Vi havas pilkon. Mi havas pilkon."

Anna kotitehtävät

M16 La amikino de Marko

Marko havas amikino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj. Ana venis al la hejmo de Marko.

Marko Bonvolu eniri, amikino.

Ana Saluton Marko. Kion vi faras?

Marko Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.

Ana Ĉu vi havas bonan libron?

Marko Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

Ana Jes. Ĉu viaj gepatroj kaj gefratoj estas en via hejmo?

Marko Ne. Jen la kafo, ĝi estas ankoraŭ varma. Mi nun kuiris ĝin.

Ana Dankon. Mi povas trinki ankaŭ malvarman kafon.

Marko Marko rigardis la belajn okulojn de Ana. Mi vidas, ke li amas ŝin.

Petro Ĉu vi povas vidi min? Mi ne estas en la ĉambro.

Ana Jes, mi povas vidi vin. Vi nun eniris.

Petro Kion vi vidas?

Ana Vi havas monon? Kiu mono ĝi estas?

Petro Mi havas japanan monon. Kion vi ŝatas?

Ana Mi ŝatas trinki kafon kaj paroli kun vi.

Petro Nun ni trinkas malvarman kafon. Varman mi ne havas.

Ana Jes. Ĉu vi kuiris ĝin?

Petro Ne. Mia patrino kuiris la kafon. Ĉu vi povas respondi al mia demando?

Ana Kiu demando?

Petro Kiun vi amas?

Ana Mi ne volas diri.

amik

ge

mal

o

j

patr

instru

ist

facil

a

lingv

lernant

M19 Kotitehtävä

Täydennä sanoja yhdellä seuraavista sanoista: **trinki 3x, librojn 2x, ŝi, vi, paroli, ŝatas, libron, amikinon, legis, volas.**

Marko havas _____. Ŝia nomo estas Ana. _____ estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas _____.

Ana venis al la hejmo de Marko.

– Bonvolu eniri, amikino.

– Saluton Marko. Kion _____ faras?

Saluton. Mi _____, sed nun mi _____ paroli kun vi.

Ĉu vi havas bonan libron?

Jes, mi havas. Mi _____ legi nur bonajn _____. Ĉu vi volas _____ kafon?

Ĉu vi ne volas legi grandan _____? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas _____? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi _____ havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi _____. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas _____?

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käännä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 9** (istunto 17-18)

Oppitavoitteet

- toista sanoja ja opi uusia
- muodosta sanoja menneessä ja nykyajassa akkusatiivilla ja modaalisilla verbeillä
- vahvista heidän etuliitteen **MAL**-ymmärtämistään.

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, pallo, Värillisiä sanakortteja

Valmistautuminen

- Ääniä **5, 7**
- Keskustelu **M21**:n kopioita
- Tulostettuja ja leikattuja värillisiä kortteja **M20** kuorissa
- Tietokone(ita)
- Kopioita **M22**:sta

Uudet sanat

kia = minkälainen

Slovakio = Slovakia

simpatia = myötätuntoinen, sympaattinen,
miellyttävä

centro = keskusta

restoracio = ravintola

Opintosuunnitelma

20 min Palatkaa tekstiin **M16** ja kuunnelkaa äänite **5**.

Lukekaa ja kääntäkää se yhdessä. Pyydä oppilaita lukemaan kukin kaksi lausetta ja kääntämään ne uudestaan. Kun he ovat päässeet tekstin loppuun, he aloittavat uudestaan, mutta tällä kertaa kääntämättä. Opettaja auttaa vain oikeassa ääntämisessä ja tarvittaessa käänöksessä.

Käsitelkää uudestaan kielioppiasioita: **povi**, **ke**, **mal-** ja **ge-**. Huomatkaa, että verbeillä menneessä aikamuodossa on päätte **-is**.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min Pelatkaa peliä värillisillä sanakorteilla 5:ssä kuoressa. Muodosta kolmen hengen ryhmiä ja anna joka ryhmälle joukon kuoria, joissa on **M20**. Pyydä ryhmiä yhdessä muodostamaan lauseita, joissa on 5 sanaa. Sanojen tulee olla tässä järjestyksessä:

- Sanoja punaisessa kuoressa
- Sanoja vihreässä kuoressa
- Sanoja sinisessä kuoressa
- Sanoja ruskeassa kuoressa
- Sanoja keltaisessa kuoressa

Sanoja tulee valita kuorista sattumanvaraisesti. Tarkoitus on saada selville, millä lauseilla on merkitystä ja kirjoittaa ne vihkoon. Voit järjestää kilpailun; ryhmä, joka muodostaa ja kääntää eniten lauseita, voittaa. He saavat niin paljon pisteitä, kuinka monta merkityksellistä lausetta he muodostivat.

Värillisiä sanakortteja 5:ssä kuoressa:

- Punaisia sanoja: **amiko**, **libro**, **lernanto**, **sportisto**, **patro**, **patrino**, **instruisto**, **instruistino**, **hejmo**, **domo**, **kafo**, **mono**, **frato**, **fratino**, **okulo**, **mi**, **vi**, **li**, **ŝi**, **ĝi**
- Vihreitä sanoja **povas**, **volas**, **povis**, **volis**, **devas**, **devis**, **ŝatas**, **ŝatis**
- Sinisiä sanoja: **instrui**, **lerni**, **skribi**, **demandi**, **fari**, **havi**, **kui**, **legi**, **rigardi**, **trinki**, **vidi**
- Ruskeita sanoja: **belan**, **bonan**, **facilan**, **grandan**, **junan**, **novan**, **malbonan**, **malbelan**, **malfacilan**, **malgrandan**, **maljunan**, **malnovan**, **varman**, **malvarman**, **mian**, **vian**, **lian**, **ŝian**, **ĝian**
- Keltaisia sanoja: **amikon**, **libron**, **lernanton**, **sportiston**, **patron**, **patrionon**, **instruiston**, **instruistinon**, **hejmon**, **domon**, **kafon**, **monon**, **fraton**, **fratinon**, **okulon**, **min**, **vin**, **lin**, **ŝin**, **ĝin**

Esimerkkejä:

- **Amiko volas LERNI novan lingvon.**
 - **Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.**
-

5 min Tauko

15 min Jaa keskustelu **M21**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min Laulakaa yhdessä laulu **M13**.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

20 min

Jaa harjoitus **M22**. Pyydä oppilaita kääntämään sanat esperantoksi ja kirjoittamaan sanat myös vastakkaisessa merkityksessä.

Anna kotitehtävät

amiko

libro

lernanto

sportisto

patro

patrino

instruisto

instruistino

hejmo

domo

kafo

mono

frato

fratino

okulo

mi

vi

li

ŝi

ĝi

povas

volas

povis

volis

devas

devis

ŝatas

ŝatis

instrui

lerni

skribi

demandi

fari

havi

kuri

legi

rigardi

trinki

vidi

belan

bonan

facilan

grandan

junan

novan

malbonan

malbelan

malfacilan

malgrandan

maljunan

malnovan

varman

malvarman

mian

vian

lian

ŝian

ĝian

amikon

libron

lernanton

sportiston

patron

patrinon

instruiston

instruistinon

hejmon

domon

kafon

monon

fraton

fratinon

okulon

min

vin

lin

ŝin

ĝin

- Petro** Kiaj estas viaj novaj geamikoj, Ana?
- Ana** Junaj kaj simpatiaj. Ili havas ankaŭ belajn okulojn.
- Petro** Ĉu vi parolis kun ili pri viaj gefratoj kaj gepatroj?
- Ana** Mi ne povis. Miaj gepatroj estis en la ĉambro.
- Petro** Ĉu la geamikoj havas monon?
- Ana** Ili havas. Kun kiuj viaj geamikoj vi sidis en restoracio?
- Petro** Kun novaj geamikoj, kiuj venis de Slovakio.
- Ana** Ho, Ĉu ili venis en aŭto?
- Petro** Jes. Nun ili estas en hotelo kaj manĝas.
- Ana** Kion ili ŝatas vidi?
- Petro** La centron de Zagrebo.

M22 Harjoitus

Käännä adjektiivit esperantoksi ja kirjoita vastakohtainen merkitys.

	Käännös	Huono merkitys
helppo		
hyvä		
nuori		
lämmin		
kaunis		
uusi		
suuri		

M23 Kotitehtävä

Muodosta lauseita tietokoneella. Muodosta 5 lausetta päivittäin; käänä niitä ja kirjoita niitä, jos ne ovat oikein.

▼ **Blokki 10** (istunto 19-20)

Oppitavoitteet

- harjoitella puhumista simuloitussa elävässä tilanteessa (sketsi)
- toistakaa sanoja ja opetelkaa uusia

Tarvittavat opiskeluvälineet

- tietokone äänitteiden toistamiseen, pallo, Värillisiä sanakortteja

Valmistautuminen

- Ääniä **8, 9**
- Kopioita **M24**:sta
- Kopioita **M25**:sta
- Tulostettuja ja leikattuja värillisiä kortteja **M20** kuorissa

Uudet sanat

tempo = aika

infano = lapsi

kune = yhdessä

preni = ottaa

matematiko = matematiikka

Opintosuunnitelma

20 min Pyydä oppilaita esittämään lyhyen sketsin. Luo kolmen oppilaan ryhmiä. Ryhmissä oppilaat ensiksi lukevat ja kääntävät Sketsin **M241**. Toiminta jatkuu tauon jälkeen.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min Jatkakaa sketsitoimintaa. Muodostetut kolmen hengen ryhmät esittävät sketsin vuoron perään.

5 min Pelatkaa sanapallopelejä sanojen oppimiseksi ja kertaamiseksi. Pyydä oppilaita muodostamaan ympyrä. Heitä pallo yhdelle oppilaalle ja sano kansallisella kielellä sana, jonka oppilaat ovat jo oppineet esperantoksi. Oppilas, jolla on pallo kääntää sanan esperantoksi. Sen jälkeen hän voi heittää pallon toiselle oppilaalle ja sanoa sanan, jonka tämä kääntää esperantoksi jne. Jos oppilas ei osaa oikeaa sanaa, opettaja sanoo toisen sanan kunnes oppilas vastaa oikein. Sen jälkeen hän voi heittää pallon edelleen.

10 min Tauko

15 min Jaa keskustelu **M25**.

Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä heitä lukemaan keskustelun ja kääntämään sen. Pyydä yhtä paria lukemaan ääneen keskustelun ja kääntämään sen rivi riviltä. Auta heitä tarvittaessa kääntämisessä. Pyydä sitten tuota paria esittämään keskustelun kääntämättä sitä uudelleen. Jos on aikaa, voit pyytää muita pareja esittämään keskustelun.

5 min Laulakaa yhdessä laulu **M4**.

5 min Kieleen liittymätön taukoleikki

15 min

Pelatkaa peliä värillisillä sanakorteilla 5:ssä kuossa. Muodosta kolmen hengen ryhmiä ja anna joka ryhmälle joukon kuoria, joissa on **M20**. Pyydä ryhmiä yhdessä muodostamaan lauseita, joissa on 5 sanaa. Sanojen tulee olla tässä järjestyksessä:

- Sanoja punaisessa kuossa
- Sanoja vihreässä kuossa
- Sanoja sinisessä kuossa
- Sanoja ruskeassa kuossa
- Sanoja keltaisessa kuossa

Sanoja tulee valita kuorista sattumanvaraisesti. Tarkoitus on saada selville, millä lauseilla on merkitystä ja kirjoittaa ne vihkoon. Voit järjestää kilpailun; ryhmä, joka muodostaa ja kääntää eniten lauseita, voittaa. He saavat niin paljon pisteitä, kuinka monta merkityksellistä lausetta he muodostivat.

Värillisiä sanakortteja 5:ssä kuossa:

- Punaisia sanoja: amiko, libro, lernanto, sportisto, patro, patrino, instruisto, instruistino, hejmo, domo, kafo, mono, frato, fratino, okulo, mi, vi, li, ŝi, ĝi
- Vihreitä sanoja povas, volas, povis, volis, devas, devis, ŝatas, ŝatis
- Sinisiä sanoja: instrui, lerni, skribi, demandi, fari, havi, kuiri, legi, rigardi, trinki, vidi
- Ruskeita sanoja: belan, bonan, facilan, grandan, junan, novan, malbonan, malbelan, malfacilan, malgrandan, maljunan, malnovan, varman, malvarman, mian, vian, lian, ŝian, ĝian
- Keltaisia sanoja: amikon, libron, lernanton, sportiston, patron, patrinon, instruiston, instruistinon, hejmon, domon, kafon, monon, fraton, fratinton, okulon, min, vin, lin, ŝin, ĝin

Esimerkkejä tuollaisista lauseista:

Amiko volas LERNI novan lingvon.

Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.

5 min

Laulakaa yhdessä laulu **M13**.

Anna kotitehtävät

Mi ne volas manĝi**Patrino** (al infano)

Manĝu!

Infano Mi ne volas!**Patrino** Manĝu! Estu bona! Manĝu!**Infano** Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.**Patrino** (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona.

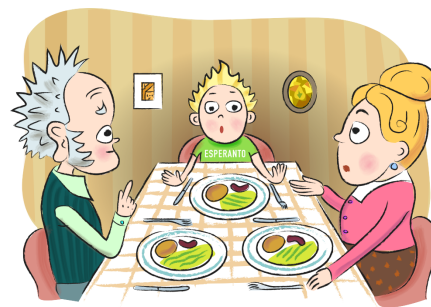
Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?**Infano** Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.**Patro** Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!**Infano** (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

M25 Keskustelu

Petro Saluton, Ana. Ĉu vi havis bonan manĝon?

Ana Jes. Mia patrino kuiras bonajn manĝojn kaj mi ŝatas manĝi.

Petro Kion vi lernis, ĉu matematikon?

Ana Ne. Mi devis lerni pri lingvoj.

Petro Kian lernolibron pri lingvoj vi havas?

Ana Malbonan libron. Kaj vi, kion vi lernis?

Petro Matematikon mi volis lerni sed mi devis manĝi kaj ne lernis.

Ana Manĝi vi devas, sed ankaŭ lerni vi devas.

Petro Mi volas diri al vi, ke vi estas bela.

Ana Dankon.

M26 Kotitehtävä

Toista ja opettele kaikki sanat oppijaksosta 2.